

DAIJE - S RIJEČI NA DJELA

Muhammed Es-Sibbag: "Odlike uspješnog daije", Izdavač: S.Zajimović, Zenica 2002. god.

U vremenu u kojem živimo i okolnostima u kojima se islam nalazi suočen sa nasrtajima cionista, neokomunista, liberalista, kolonijalista, oportunisti i drugih- angažman daija na polju imana nameće se kao nužan i neophodan. Ovo tim prije što je čovječanstvo već zapalo u krizu i što "evropska civilizacija najavljuje zalazak". Otuda islam nudi perspektivu koju daije- islamski aktivisti trebaju nadalje sprovesti u djelo. I to ne, kako ističe autor ove brošure, "rekonstrukcijom suštinskih elemenata niti dodavanjem novih" nego baš aktivnijim odnosom i provođenjem islama u praksi. U tom smislu Muhammed Es-Sibbag na pedesetak stranica ove knjige iznosi osnovne odlike daije. Tako, polazeći od osnovnog izvora jednog daije, a to je iman koji mora biti progresivan i osvješćen, Es-Sibbag podvlači da ukoliko jedan daija želi prezentovati ideju koju zastupa on mora poznavati metode i načine da've. "Obrazovanost i nauka, pri tome, ne koriste daiji ukoliko nisu okrunjeni strahopoštovanjem i bogobojaznošću". Uzimajući u obzir da se muslimansko društvo udaljilo od svoga izvora s kojeg se napaja, te da islam nije dovoljno zastupljen u državnim sistemima- svaki daija se mora suočiti sa teškoćama i djelovati praktično tumačeći ono u šta poziva, ističe autor. Dakle, on treba biti primjer na taj način da riječi moraju pratiti njegova djela slijedeći ono što je rekao Uzvišeni Allah: "O vjernici, zašto govorite ono što ne radite, kako su samo mrske riječi koja djela ne prate" (Saff, 2.-3-).

Daije nisu ni bezgriješni. Štaviše, "neminovno je da daija pogriješi da bi se na grešci naučio i slijedeći put je izbjeao".

A, da bi daija sve to sproveo u djelo neophodna su sredstva da've koja su itekako važna. Es-Sibbag tretira tako: hutbe i

predavanja, novinarstvo, izdavaštvo, radio i televiziju i privatne kontakte. Pojedinačno, hutbe su izuzetno važne i neprocjenjive. Uloga hatiba je u njoj od posebnog značaja. On mora biti sposoban i dorastao svome zadatku vodeći, pri tome, računa o izboru teme kojom će zaintrigirati mase i ostvariti željeni cilj. Isto se to odnosi i na predavanja. Kada je riječ o novinarstvu i štampi ono se do sada malo primjenjivalo ili ne baš u onolikoj mjeri u kojoj bi bila potreba u muslimanskim zemaljama, a uspješno je sredstvo djelovanja i širenja da've. S te strane daije moraju više učiniti. O radiju i televiziji, također. Jer, "ko danas raspolaže ovim sredstvima, može sebi priuštiti moć". I privatni kontakti mogu doprinijeti uspješnosti daije time što prijateljstva u kojima ima dobra mogu poslužiti njihovim pozivom u vjeru.

Vrlo bitna je odlika i kićenje islamskim moralnim osobinama. Među te osobine spadaju: strpljivost, skromnost, zadovoljstvo, iskrenost i dr. Uz ovo pridajmo i odliku dogovora među daijama koji se na taj način međusobno ispomažu i nadopunjuju. Uputan je ajet: "I neka među vama bude grupa ljudi koja na dobro poziva i naređuje dobro i odvraća od zla" (Ali Imran, 104).

Uglavnom, o ovoj knjizi ne trebaju suviše riječi. Ona je sama po sebi dovoljna preporuka.

Selman SELHANOVIĆ

KUDA IDE ISLAMSKA ZAJEDNICA?

Dževad Hodžić: "Poste restante - Kuda ide Islamska zajednica?", Izdavač: Tugra, Sarajevo 2005.god.

U izdavačkoj i publicističkoj djelatnosti u BiH u posljednjih petnaestak godina dogodila se prava «mala revolucija». Osnovano je nekoliko novih izdavačkih kuća koje su svojim izdanjima pupunile praznine koje su ostavili veliki sistemi poput El-Kalema i Svjetlosti. Posebno je zanimljivo izdavaštvo i literatru

koja se primarno bavi islamskim sadržajem. Stiče se utisak da se u BiH natječu različiti krugovi novih, za naša područja, doskora nepoznatih interpretacija islama za ovladavnje «islamskim» diskursom u ovom dijelu svijeta. Kao da prevladava ozračje koje dovodi do pitanja: «Ko će štampati više i raznovrsnije literature?» Tako imamo prave male «porodične» biblioteke «selefijske» ili u kolokvijalnom izrazu vebaijske literature, raznolike sadržaje šiitske provenijencije, od populističke do akademske, zatim propagandističke brošure ahmedijskoga, behaijskoga sadržaja itd. K tomu, valja dodati i pokušaj izdavača da u naš jezik prenesu i djela iz klasičnoga islamskoga perioda iz oblasti fikha, tefsira, tesawwufa i drugih disciplina. Taj napor više je vezan za pojedinačna nastojanja negoli je izraz institucionalnoga pristupa rješavanju tog problema. Ekonomija i trgovina nemaju granica, a «vjera» je najprodavaniji artikl u našem postkomunističkom i postratnom ambijentu. Taj feneomen svakako zaslužuje da mu se posveti posebna pažnja i da se propita kakvi su mogući rezultati i posljedice takve djelatnosti.

Hoće li to dinamizirati islamsko mišljenje i religijsku praksu u BiH? Hoće li to dovesti do novih sineteza islamskoga učenja?

Ili će to pak biti uzrok ili, ne daj Bože, poticaj za buduće nesporazume, ideološku netrpeljivost, mezhebsku netolerantnost među protagonistima tih ideja, a onda i među njihovim simpatizerima i sljedbenicima? Kakva je uloge u svemu tome organizirane zajednice muslimana?

Ova i mnoga druga pitanja nametnula su mi se čitanjem knjige Kuda ide Islamska zajednica, mr. Dževada Hodžića. Kako je sam autor naglasio knjiga je pisana u dijaloškoj formi, stoga je ona u meni izazvala niz pitanja, ali i određena neslaganja s autorom.

Knjiga jeste mala po obimu i broju stranica ali je njen sadržaj zbilja važan za definiranje i profiliranje problema i tema iz domena islamskoga mišljenja i djelovanja u BiH i šire. Autor se usudio tretirati pitanja iz bliske prošlosti i naše sadašnjosti. Samim tim je u nezavidnoj poziciji. Mnogi od nas živi su svjedoci onoga o čemu piše. Autora zanima može li se uopće graditi odgovorno muslimansko mišljenje u

BiH, ili ono mora biti «importirano» kako u svojim tzv. teorijskim ili pseudoteorijskim obrascima i konceptima sa «posustalog» Istoka, tako i u svojim izvedbenim formama u prenošenju tradicijskih i kulturoloških segmenata u bosankohercegovačko okruženje!? Jesu li nas ti obrasci obogatili ili su nas učinili još «umornijim»?

Autorov britki jezički i misaoni izraz, odvažno artikuliranje i uočavanje problema i smjela zapitanost nad našom sadašnjošću i budućnošću čitaoca drži budnim i aktivnim subjektom usvajanja sadržaja knjige. Autorovi sudovi su analitičke naravi, on ne pretendira dati odgovore, a pogotovo ne rješenja za navedene probleme. Dovoljno je što ih je artikulirao i kao takve definirao. Uostalom pravilno postavljanje problema vodi ka mogućem rješenju.

Autor je demonstrirao upućenost u teorijske ali i praktične probleme s kojima se suočava suvremeni musliman u traganju za novim odgovorima suštinske i egzistencijalne naravi. Ta pitanja protežu se od preispitivanja našeg, historijski naslijeđenog, razumijevanja vjere do propitivanja primjenjivanja formi institucionalnog, pravnog, karitativnog, estetskog, političkog i drugih segmenata vjerskoga i kulturnoga identiteta.

Posebnu pažnju posvećuje ulozi Islamske zajednice, njenoj mogućnosti ili nemogućnosti da se nosi sa izazovima suvremenosti i budućnosti, s nadolazećim pitanjima koja mogu suštinski usmjeriti «točak» njenog razvoja ka boljitku ili je ostaviti na stranicama povijesti. U svim tim propitivanjima vidljivo da je sam autor pripadnik IZ-e, da ta pitanja postavlja iznutra, a ne kao puki promatrač izvana. Autorov jezik nije vrijeđajući. Naravno, u dinamiziranju samoga teksta on jeste često provokativan i sarkastičan, ali u granicama uljudnosti i edeba.

Ipak, valjda u uslijed svoje mladalačke «buntovnosti», intelektualne zapitanosti i rekao bih «političkoga» pragmatizma autor nije spreman, barem ja nisam stekao takav dojam, priznati i uvidjeti značajne iskorake koji su se dogodili u djelovanju IZ-e u postratnom periodu.

Svjestan sam činjenice da je to učinio, onda ova knjiga ne bi ni bila tako zanimljiva kao što

je sada. A možda i nije samo to razlog! Mada se čita u jednom danu knjiga ima sve pretpostavke da dugo živi. Razloga ima više, no jedan mi se čini presudnim. Mišljenje pretočeno na stranice ove knjige izgleda i djeluje «mlado».

U Ljubljani, 15.10.2005.

Nedžad GRABUS

ROMANI EGIPATSKOG NOBELOVCA NEDŽIBA MAHFUZA NA BOSANSKOM JEZIKU

Nedžib Mahfuz, Kvart Han el-Halil, Novi Kairo, Lopovi i psi, Pansion Miramar; preveo sa arapskog jezika Mehmed Kico, Sarajevo, Šahinpašić. 2005.

“Tvorac modernog arapskog romana” ili “njegov najbolji predstavnik i najplodniji stvaralac”, kako je zabilježeno u obrazloženju Komiteta za dodjelu Nobelove nagrade, egipatski nobelovac Nedžib Mahfuz predstavljen je bosanskohercegovačkoj čitalačkoj publici neposredno nakon ovog velikog događaja za arapski literarni svijet.

Sa duge ljestvice naslova, na kojoj se nalazi četrdesetak romana, nekoliko zbirki pripovijedaka, drama, filmskih scenarija, eseja, prepiski... ovog veoma plodnog književnika, koji je u kontinuitetu pisao više od pedeset godina, čija su djela prevedena na više od četrdeset svjetskih jezika i od kojih su neka doživjela brojna izdanja, 1989. godine je Halil Bjelak sa arapskog jezika preveo roman Karnak (Univerzal, Tuzla). Godinu kasnije objavljen je roman Put između dva dvorca (Svjetlost, Sarajevo), koji je preveo profesor arapskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu dr. Sulejman Grozdanić. Isti izdavač,

deset godina poslije, štampao je Razgovore na Nilu prevodioca dr. Mehmeda Kice.

Ove godine, na Sarajevskom bijenalu knjige u Skenderiji, Izdavačka kuća Šahinpašić je promovirala još četiri velika naslova ovog velikog književnika koje je sa arapskog jezika preveo dr. Mehmed Kico, profesor arapskog jezika na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu. Riječ je o romanima Kvart Han el-Halil, Novi Kairo, Lopovi i psi te Pansion Miramar. Ovim prevodilačkim i izdavačkim poduhvatom je bh. čitalačkoj publici otkriven značajan dio književnog stvaralaštva Nedžiba Mahfuz, čiji su naslovi prema broju izdanja svrstani odmah iza broja štampanja Kur`ana i Hiljadu i jedne noći.

U svojim historijskim romanima, barem kad je riječ o prvih nekoliko romana, Poigravanje sa sudbinom, Radubis, Bitka za Tebu, ali i onim realističkim, koji su brojniji, poput Novi Kairo, Kvart Han el-Halil, Tijesni sokak, Fatamorgana, Početak i kraj i Trilogija, koja se sastoji od tri romana: Put između dva dvorca, Dvorac želja i Šećerana, prema ocjeni brojnih kritičara i analitičara njegovoga književnoga opusa, prisutni su «vrhunska umjetnička forma i stil, slikovito portretiranje, zadivljujući sklad kompozicije i čvrsta povezanost ideja».

Mahfuz je hroničar i pisac savremenog života u Egiptu. U njegovim romanima nailazimo na portrete običnih ljudi, uhvaćene i zabilježene najtanahnije crtice iz života egipatske porodice, sa svim njihovim radostima i tragedijama, vrlinama i mahanama koje su u biti i portret sredine iz koje je i on došao, «iskustava doživljenih sa sugrađanima iz kairskih kvartova, mahala, sokaka, ali osvjetljavajući ih s osobinama bliskim čitaocu na svim dijelovima Planete». Neki kritičari su primijetili da će Mahfuzov književni rad na portretiranju egipatskog društva ostati važan izvor u proučavanju društva sa svih njegovih aspekata, kao što je to bio slučaj sa Balzacovim djelima, koja su bila temeljni izvor za razumijevanje francuskog društva 19. stoljeća.

Roman Han el-Halil je priča o egipatskoj porodici srednjeg staleža koja iz svog doma, u kome je mirno živjela, bježi pred naletima aviona u drugi, mirniji kvart, Han el-Halil. Radnja